

TAHİR VE BİZ, SİZ, ONLAR

Fikret Şenses

Tahir, o sabah anasının “Aç gözünü, uyandır canını, işe gitme vakti geldi, oğul. Elini yüzünü yu da gel, birkaç lokma bi şeyler yiyek” sözleriyle uyandı. Kalktı, perdeyi araladı. Etraf elektrik direklerinden sızan ışıklara ve ince ince yağın kara karşın hâlâ kapkaranlıktı. Çarçabuk giyindi. Odasının ve elini yüzünü yıkadığı suyun soğukluğuna aldırmadı. Anası kuzineyi yakmış, çayı, yanında zeytin ezmesi ve çökeleği hazır etmişti.

“Buban bugün pek sıkıntılıydı, ağzını buçak açmıyordu, sadece çay eçti, erkenden çıktı getti”.

Suskunluğu yine ana bozdu.

“Oğul, bir bardak daha çay dökeyim, için iyice ısınsın da öyle get”.

“Sağ ol ana, otobüsü kaçırmayayım, geç oldu”

Potinlerini, babasının eskisinden bozma paltosunu giydi, anasının ördüğü yün beresini başına geçirdi. Anasının, “Yolun ve bahtın açık olsun, Allah yardımcın olsun, Allah seni kötülüklerden, kazalardan, belalardan koruya, oğul” sözleri eşliğinde yola düzüldü. Yokuş aşağı giderken, arkasına kavuniçi tulumlarıyla asılmış iki temizlik işçisi taşıyan çöp kamyonu homurdanarak yokuşu tırmanmaya başladı. Yukarıdan gelen arkası açık ekmek kamyonunun içindeki kasalardan gelen mis gibi taze ekmek kokusu çöp kokusuna karıştı.

Durakta, işe gitmek için yola çıkan sekiz-on adamlı, evlere temizliğe giden birkaç kadın ve ellerinde kitaplar bir kız, bir erkek iki öğrenci vardı. Kar taneleri gözlerine kaçınca kızın, “Aman, bu kar da! “ dediği duyuldu. Temizlikçi kadınlardan biri,” Niye öyle diyon ki, kar mikropları temizler, ekinlere de iyi gelir” dedi. Kız ses etmedi, sadece omuzlarını silkti.

Araçlar geçtikçe sıçrayan sulardan korunmak için duraktakilerin hepsi talim görmüş gibi durağın arka tarafına kaçıyorlardı.

Komşu Ragıp Amca Tahir’in yanına yaklaştı. “Ne o Tahir, okulu mu bıraktın yoksa?”

-Öyle oldu amca, kısmet orta ikiye kadarmış.

-Neden ki evlat?

-Ne bilem? Öyle icabetti.

Tıkış tıkış otobüse zar zor doluştular. Tahir, "Sanki nedenini bilmezmiş, kendi başında da değilmiş gibi, neden böyle sorular sorar ki?" diye düşünmekten kendini alamadı.

Otobüsten inince bir süre ana caddede yürüdü. Önce sağa, yüz metre kadar sonra sola saptı. Kar taneleri bir gün önceki yağmurdan kalan su birikintilerinin üzerine düşmeye devam ediyordu, tembel tembel. O saatte bile yoğun trafik vardı yolda. Yolun iki tarafındaki işyerlerine baka baka, üzerlerinde "kaporta-boya, oto yedek parçaları, pideci, motor bakım ustası" gibi sözcükler geçen tabelaları içinden okuyarak, yoldaki çukurlara giren arabaların sıçrattığı çamurlu sulardan kendini sakınarak bir süre daha yürüdü. Köşe başında, üzerinde kirli bir örtü serili tepside simit satan çocuğa gülümsedi, önündeki direğe zincirlenmiş, camında "meşhur çiğerci" yazan üç tekerlekli arabanın önündeki adama "Pazar ola, dayı" dedi.

Birkaç metre sonra, kapısında çok büyük harflerle "Her cins motor bakımı ve tamiri yapılı" yazan büyükçe bir atölyenin içine, biraz da endişeli, adım attı. Sağ taraftaki yazıhaneden çıkan orta yaşlı adamla burun buruna geldi. Adam, "Bakıyorum, beyim her gün beş-on dakika geç gelmeyi âdet hâline getirdi. Çabuk, iş başına. Etrafı sil süpür!" sözleri karşısında "Uzaktan geliyorum, ustam, bizim oradan buraya otobüs yarım saatte bir işliyor" diyebildi. Biraz ileride, kaputu açık arabanın önündeki Köksal Usta ise ses etmeyip ters ters bakmakla yetindi.

Paltosunu çıkarıp tulumunu giydi bir köşede. Hemen işe koyuldu. Etrafı süpürüp yazıhanenin camlarını silerken Köksal Usta'nın, "Yağ değiştireceğim, yağ doldur getir, çabuk!" diye bağırdığını duydu.

Köksal Usta, otuz yaşlarında ince uzun, pis sakallı, ince bıyıklı ve çok sert mizaçlı biriydi. İşinin ehli olmasının sağladığı özgüvenle müşterilere bile biraz tepeden bakardı. Tahir, işe gireli iki ay olmuştu ama ondan tek bir tatlı söz duymamıştı. Koşar adımlarla temiz motor yağının durduğu varile gidip her zaman bu iş için kullandıkları kaba birkaç litre yağ doldurdu. Hızlı adımlarla geri dönerken hafiften tökezledi, yağın küçük bir bölümü kaptan taşıp yere döküldü. Köksal Usta'nın yerinden fırlamasıyla Tahir'in kulağına yapışması ve suratına bir tokat aşk etmesi bir oldu.

"Ulan, önüne baksana, beceriksiz velet, sen adam olmayacaksın, anlaşıldı" sözleri çın çın öttü atölyenin duvarlarında. Bu, on iki yıllık yaşamında yediği ilk tokattı. Nedense kendisi utandı.

"Bereket, ustamdan başka kimse görmedi" diye teselli bulmaya çalıştı. Yerleri temizlemeye

koyuldu hemen. O arada ustasının Köksal Usta'ya, "Bunlar dayak yemeden bir işin ucundan tutamazlar, bir bok öğrenemezler" dediğini duydu. O anda anasının boynuna sarılmak, hıçkıra hıçkıra ağlamak istedi.

Canının, daha çok da içinin acısı sürüp giderken betona sürten lastik sesleriyle irkildi. Başını kaldırdığında gelenin gök mavisi güzel bir araba olduğunu, içindeki anne babayı ve özellikle de arka koltukta tek başına oturan on-on bir yaşlarındaki küçük kızını hemen fark etti.

Usta onları görür görmez koşarak arabaya yöneldi. Şoför koltuğundaki spor giyimli adam arabadan inmeyip camı indirdi.

-Hoş geldin bey, çoktan beri görüşemedik, sağlık afiyettesindir inşallah. Taze çayımız var, çay ikram edelim.

-Sağ ol, Abdullah Usta. Uzun yola çıkacağız, zaten biraz geciktik. Lastik havalarına bir baktırırsen.

-Tahir, koş, lastikleri iyice kontrol et. Dördüne de 34 hava vur. Beyim, nereye yolculuk?

-Ayşen kızımızı Uludağ'a kayağa götürüyoruz. Karne hediyesi.

-Teprik ederim Ayşen seni. Tabi ananı babanı da.

Sadece baba gülümsedi. Anne ve Ayşen tepki vermedi.

Adam, Tahir'e seslendi.

-Hepsi 34 oldu mu, supap kapaklarının hepsini yerine taktın inşallah?

-Evet efendim, meraklanmayın, her şey tamamdır.

Adam Tahir'in eline birkaç madenî para sıkıştırdı. Abdullah Usta'ya "Sağ ol, usta" diye seslendi. Usta yine koşarak geldi.

-Uğurlar olsun, yolunuz açık olsun, beyim.

Tahir, kar tatilini kıskanmak bir yana, hiç özenmedi bile. Tersine, "Bu soğukta oralarda kemikleri donacak, üşüyecekler; üşütecekler Ayşen'i, maazallah düşüp bir yerlerini kıracaklar, hastane, alçı" gibi sözcükler düştü aklına.

“Hele bir yaz gelsin, bir haftalığına köyümüze gideriz, denk düşerse komşunun traktörüyle yaylaya da çıkarız” diye geçirdi içinden. Köyde, çınarın altına uzanıp serin mi serin, derin mi derin bir uyku çekip yorgunluk attığını, uyandığında ağzını dayayıp pınardan buz gibi su içtiğini, çeşit çeşit erzak, meyve ve sebzeyi yüklenip evlerine döndüklerini düşledi.

Araba geri vitese takılı çıkıp giderken Tahir arka koltuktaki kızı daha yakından gördü. Yemyeşil gözlü, saman sarısı saçlıydı. Otobüs durağında gördükleri ve Maacır*¹ komşuları sarışın Müzeyyen Teyze dışında bütün komşu kadınları koyu renk, hatta kara gözlüydü. Ayşen ise gözlerini ve saçlarını sanki Müzeyyen Teyze’den almıştı.

Göz göze geldiler. Ayşen’in yüzünde hafif bir tebessüm belirdi. Araba kapıdan çıkarken birden Tahir’e el sallamaya başladı. Tahir, tokadın acısını bir an için unuttu. İç acısının yerini şimdi tarif edilmesi zor, hatta imkânsız, tatlı bir huzur kapladı.

Öğlen olmuştu. Recep Usta seslendi. “Tahir, koş, iki porsiyon döner, iki ayran söyle. Kendine de iki lahmacun”.

Tahir bir köşeye çekilip lahmacunlarını yedi alelacele. Komşu iş yerlerindeki çıraklarla yandaki arsada, ortaya ip gerip voleybol oynamayı iş edinmişlerdi bir saatlik paydoslarında. Kar altında voleybol oynamak da ayrı bir mutluluk veriyordu insana. Bir yandan soğuk, diğer yandan terleyen körpe vücutlar... Birlikte ustaları, müşterileri çekiştirmenin, futbol muhabbeti yapmanın keyfine diyecek yoktu. Arada bir kavga ederler, hatta itişip kakıştırlardı ama aralarındaki dostluğa, dayanışmaya diyecek yoktu.

İşten ayrılırken Abdullah Usta, “Köksal’ı ve beni iyi izle. İtaatte kusur etme. Arada bir şamar da yiyeceksin. Ben de zamanında ustalarımın çok şamar yedim. Şamar yemeden, azar işitmeden zanaat öğrenilmez ki” dedi.

Eve dönmek için yola koyuldu. Evin yokuşu cam gibi buzla kaplıydı. Ayaz da vardı. Abdullah Usta’nın sitemleri, en çok da Köksal Usta’dan yediği tokat vardı aklında fikrinde. Eve yaklaştıkça üşümesi nedense azalıyor, içini tuhaf bir sıcaklık kaplıyordu. Derin düşüncelere daldı.

¹ Muhacir demek istiyor

İnsanlar ikiye ayrılıyordu ona göre. Bir yanda, anası babası gibi “iyi” insanlar... Üç harfliydi bu sözcük ama o kadar büyük bir anlamı vardı ki. Öte yanda ise, Abdullah Usta ve Köksal Usta gibi... Birden anasının sözleri aklına düştü. “Kötülük önce düşüncede başlar, sonra söze dökülür. Kimse hakkında kötü düşünme sakın ola, oğul” derdi. Hem zaten kötülüklerin yanında iyilikler de yok muydu şu hayatta? Hep kötülük olup, hayat çekilmez bir hâl almadığı müddetçe, hele hele iyilikler kötülüklerle baskın çıktığında zaten mesele yoktu. Tokat yemişti, üzölmüş, içi burkulmuştu ama Ayşen de ona gülümsemiş, el sallamıştı işte. İnsan kötülüklerden de iyi dersler çıkaramaz mıydı? Ustalar muzırca davranıyorlardı ama onlar öyle demeseler de epeyce bir şeyler öğreniyordu orada. Hem onlara katlanmaktan başka çaresi var mıydı ki?

O akşam paydostan sonra Abdullah Usta ona haftalığını da vermişti, hemen ardından da “Tam hak etmedin ama hadi gene iyi tarafıma geldi de kesinti yapmadım” demişti.

Bir eli, cebindeki birkaç parça kâğıt parayı sımsıkı tutuyordu. Babası, işe başlayacağı ilk günün sabahında “Hayatta en kutsal şeylerden biri alın teridir, namuslu ve haysiyetli yaşamdır, bunu akıldan çıkarayım deme sakın, oğul” demişti. İşte elinden bir türlü bırakamadığı o kâğıt parçaları onun bir haftalık alın terinin karşılığıydı.

Kapıyı anası açtı.

-Hoş gelmişsin oğul, ne çok üşümüşsün elin yüzün buz kesmiş. Gel hele kuzinenin başına da ısın biraz.

-Sağ ol, ana.

Baba her zamanki gibi, yemek masasının başındaki yerini almıştı. Gülümsedi, sağ elini yukarı kaldırdı, sonra kalbinin üzerine koydu. Oldum olası çok az konuşurdu. O kuşak insanlar gibi onun sevgisi de sözlerinde değil, yüreğindeydi.

Ana, “Yarın Pazar, size güzel yemekler yaptım” dedi. Zaten Tahir mutfağa girdiğinde anasının böyle günler için başyemekleri, kırmızıbiberli koyu tarhana çorbasının ve salçalı, yeşil biberli, sarımsaklı bulgur pilavının kokusunu almıştı. Ayran da vardı. “Daha ne olsun ki?” diye geçirdi içinden.

Yemekten hemen sonra anasını bir kenara çekip, yol parasını ayırıp haftalığının tamamını onun eline tutuşturmuş “Evin ihtiyaçlarına benden bu kadarcık ana” demişti. Anası da “evin bir erkeği de sen oldun artık, ellerin dert görmesin, Allah tuttuğunu altın eylesin, oğul” deyip onu sımsıkı kucaklamıştı.

Baba her zamankinden daha suskun ve düşünceliydi. Televizyondan, bilmedikleri birçok sözcük yanında ekonomik kriz sözcükleri döküldüğünde, durdu durdu, dayanamayıp titrek bir sesle sıkıntısını dışa vurdu. “Dün, iki can dostumun, Çınar’la Fahrettin’in çıkışını verdiler, ne yapacak şimdi çoluk çocuk bu kara kış gününde?” dedi.

Ana, “sıkıldığın şeye bak, Allah bir kapıyı kapar, öbürünü açar. Diyelim ki senin de çıkışını verdiler. Dünyanın sonu mu? Ben de evlere temizliğe giderim. Bak, Tahir de para kazanmaya başladı. Aç, susuz kalmayız. İyi ki zamanında kondumuzu yaptırmışık, kira derdimiz de yok. İyi ki hastalandım da tek çocukta kaldık. Çok çocuk olaydı bu zor günlerde hâlimiz nice olurdu? Allah bir verdi ama pir verdi, canım ciğerim Tahir’imi verdi” dedi.

Baba ses etmedi ama bu sözlerin onu çok mutlu ettiği gözlerinden okunuyordu.

“Tahir’i okuldan aldık ya, bi tek ona üzülyöm”, dedi ana.

“Yüksek tahsil görenler bile işsiz bu günlerde, hanım. Ben de okumasını isterdim ammaa... Tahir’in elinde bir zanaatı olacak hiç deelse” oldu babanın yanıtı. Tahir babasına onaylayıcı bir bakış attı.

Ana, iç geçirdi; dudakları titreyerek “Olsun, varsın, ben yine de meendis² çıkısın isterdim oğlumun. Allah rızkını verirdi, nasılsa” dedi.

Ne de olsa “büyükler en iyisini bileceği” için Tahir lafa hiç karışmadı.

Tahir, “Yaşasın! Bu akşam Kemal Sunal’ın Çarıklı Milyoner’i var, ” der demez üçü de her zamanki yerlerini aldılar televizyonun karşısında. Reklam arasında ana, “Size mısır patlatıvereyim, canınız istemiştir” dedi. Bu sözler Tahir’in aklına birden bu sabah suratında patlayan şamarı getirdiyse de mısır yeme isteği baskın çıktı.

² Mühendis demek istiyor.

Kaçıncı seyredişleriydi, onlar da bilmezdi ama filmin sonlarına doğru para ve servet düşkünü yakınlarının hinliklerinden bıkip usanıp inşaatın tepesinden paraları sokağa atan ve malı mülkü geride bırakıp köyüne dönme kararı alan çarıklının her sözüne Tahir de babası da yine bir ağızdan “Helal olsun sana be!” çektiler.

Ana, mısır çanaklarını şöyle bir sudan geçirdikten sonra, televizyonu kapatıp, kuzinenin iyice söndüğünü kontrol etti. Uyku zamanı gelmişti.

Kapıları her zaman olduğu gibi, kuzinenin ısısı odaların soğuk havasını biraz olsun kırsın diye açık koymuşlardı ama Tahir yatağa girdiğinde yine de çarşafın soğukluğunu duyumsadı, içi titredi. Kalın yün yorganı üstüne çekti ve aklından şamar, alın teri ve illaki Ayşen sözcüklerini geçirdikten sonra derin bir uykuya daldı.

O gece, birincisi çok silik ve giderek silikleşen, son ikisi belleğinde bütün canlılığını hâlâ koruyan üç rüya gördü, ardı ardına. Birincisinde, ön yüzünde taş üzerine kazınmış koca harflerle Mühendis Mektebi yazan görkemli bir binanın demir kapısına doğru yürüyor ama kapıya bir türlü ulaşamıyordu.

İkincisinde, kendini kapısında “Tahir Usta’nın yeri- Her cins motor bakımı özenle yapılır” yazan küçük ama temiz ve düzenli bir oto tamirhanesinin içinde gördü. Yeni yeni ağarmaya başlayan saç ve sakalı ona sevecen, hatta “nur yüzlü” olarak tanımlanacak bir hava vermişti. Camlı bölmesinin kapısını araladı ve seslendi. “Öğlen oldu. Gelin de ekmeğimizi yiyelim”

Çırakla genç ustanın ağız birliği etmişçesine “Ellerimizi yıkayıp geliyoruz usta” sözleri duyuldu uzaktan. “Gelin hele şöyle sobanın yanına. Üşümüşsünüzdür. Hepimize bol soğanlı salatalı dönerle ayran söyledim. Üzerine de tulumba tatlısı. Enerji verir; bugün iyi çalıştık” dedi.

Bıyıkları yeni yeni terlemeye başlayan çırağının başını okşadı.” İyi gidiyorsun, okulundan kalan vakitte burada haftada beş altı saatin geçiyor ama pratiği de çabuk öğreniyorsun, kocaman bir aferin sana, bu gidişle yakında hepimizi geçeceksin ustalıkta”.

Komşu teyzelerden birinin, bir gün anasına “İnsanlar en iyi, en çok hatırlamak istedikleri rüyaları hatırlar” sözlerine kulak misafiri olmuştu. O yüzden mi bilemezdi ama üçüncü rüyasında, penceresinden aşağıya baktığında şehrin büyük bir bölümünü gören her bakımdan sınırsız bir

odanın içindeydi, capcanlı. Karşısındaki koltukta, elindeki kitaptan yeşil gözlerini bir an için kaldıran ve ona sevgiyle gülümseyen saman sarısı saçlı bir kadın oturuyordu.

Hep kötü rüya görecekti değildi ya. Mutlu uyandı. O sabah üç dört saat daha fazla uyumuş olmanın gevşekliğiyle yataktan kalktı. Perdeyi araladı. Bulutların arasından başını uzatan güneşi gördü. İçi ısındı birden. Yüzüne bir iki şaplak su vurdu tuvaletin lavabosunda. Pijamasıyla, kızarmış ekmek kokusuna, üzerindeki ibriğin tıs tıs gittiği kuzinenin ve ana babanın sıcaklığına uzandı güvenli adımlarla.